

(Lovforslaget findes i Tillæg A. Sp. 2219.)

Lovforslaget fattes under Forhandling.

Ordføreren for Forslagsstillerne

(Lauber): Det jeg paa mine Medforslagsstilleres og egne Vegne skal anbefale dette Forslag til det høje Thing, har jeg ikke mange Ord at sige til, hvad jeg yttede ved Sagens Forelæggelse. Der er jo i nærværende Samling forelagt Nøgledagen et Lovforslag om Oprettelse af to Kreditforeninger for Husmænd, hvilket Lovforslag er under Forhandling i det andet Thing og sikkert der nyder en grundig Behandling, eftersom vi ikke endnu have set Noget til det herinde. Dette Lovforslag angaar imidlertid kun de Husmænd, som eie Steder og Jord. Det Lovforslag, som her foreligger for Folkethinget, angaar derimod de Husmænd, som ikke ere saa heldige at eie de Steder, de bebo, og den Jord, de dyrke. Naar det fra alle Sider erkendes at være en vigtig Samfundsaagende at sikre de Husmænd, som eie deres Steder og Jord, Besiddelsen af dem og at lette dem Midlerne til at sikre dem denne, maa det Samme vistnok idemundt i lige saa høj Grad siges om de Husmænd og Inderster, som ikke ere saa heldige selv at eie deres Hus og Jord, nemlig forsaavidt Bestræbelserne maa gaa ud paa at sikre dem saavidt muligt de Betingelser, som Lovgivningen har søgt at skaffe dem, for at de kunne beholde deres Hus og deres Jord med nogenlunde Fred. Forordningen af 27de Mai 1848 har jo givet en Række Bestemmelser i saa Henseende, og Niemedet med denne Forordning er aldeles indlysende det at tilvejebringe gunstige Betingelser for Husmænd og Inderster; men som jeg tillod mig at udtale, da jeg havde Ordet ved Forelæggelsen af dette Lovforslag, har denne Forordning paa flere Punkter ikke ført til sit Niemed. Jeg skal ikke faste Støden paa nogen Side i saa Henseende; men jeg ansvær kun det Faktum, som vistnok er Alle bekendt, at Følgen af denne Forordning har ikke været den at sikre dem, der bruge Hus og Jord, som tilhøre Andre, en tryggere Besiddelse af disse Hus og denne Jord, men har i flere Henseender snarere været den modsatte. Det Lovforslag, som jeg i Forening med tvende andre erede Medlemmer har tilladt mig at indbringe, angaar imidlertid ingenlunde hele dette store Forhold. Det er et Forhold, som kræver betydelige Overveielser, som det maaske tilbørlig ikke engang staar i enkelt Medlemmers Magt at tilvejebringe, men ved hvilket man maa gjøre Regning paa, at Regjeringen, naar den erkjender Vigtigheden af at tage hele Husmændsspørgsmaalet under Behandling, vil være betænkt paa at tilvejebringe de fornødne Oplysninger og Forarbejder. Lovforslaget angaar kun et ganske enkelt Punkt. I § 5 i Forordningen om Forbedring i Husmænds og

Indersters Aar hedder det: „For Fremtiden skulle alle Fæste- eller Leieafgifter, som betinges for Brugen af Huse med eller uden Jord og af Inderstestuer, bestemmes enten i Penge eller Sød eller Bæver, enten in natura eller efter Kapitels-taxten. Derimod skal nærværende Anordning ikke være til Hind for, at Eieren med sine Husmænd og Inderster frit, som med en anden Arbejder, kan afslutte særegne Kontrakter udenfor Kontraktens om Husets eller Boligens Overdragelse, om, at de skulle udføre Arbejde mod Bederlag, dog kun for eet Aar ad Gangen“. Ved denne Paragraf bestemmes det i den første Del af samme udtrykkeligt, at ikke nogen som helst Leieafgift maa ansættes med Arbejde; men paa den anden Side har Lovgiveren ikke anset det for nødvendigt ubetinget at forbyde, at der sluttes særegne Kontrakter om Arbejde ved Siden af Kontraktens om Huses og Boligs Overdragelse, dog saaledes, at der udtrykkelig skal fastsættes Bederlag for dette Arbejde, og at saadanne Arbejdskontrakter ikke maa strække sig udover et Aar ad Gangen. Ser man nu hen til, hvorledes dette paa flere Steder i Praxis er blevet gennemført, vil man finde, at Paragrafens Ordlyd selvfølgelig overholdes strengt med Hensyn til, at der ikke i Leiekontrakterne fastsættes Noget om Arbejde; men ved Siden af saadanne Leiekontrakter bliver der ofte oprettet Arbejdskontrakter, ved hvilke det fastsættes, at den Paagjældende skal udføre Arbejde mod et vist Bederlag, og disse Arbejdskontrakter bringes til at udløbe kort før den Tid, da Leieaaleet kan opsiges. Der har foreligget for mig baade i tidligere Aar og ogsaa i den senere Tid flere Tilfælde af denne Art, og det er det, som navnlig har bragt mig ind paa Tanken om Unsikkerheden af at træffe en noget forandret Bestemmelse i saa Henseende. Jeg har set flere Arbejdskontrakter, i hvilke det var fastsat, at de skulde udløbe i Oktober, og Vedkommende, som ere komne til mig med dem og have vist mig dem og deres Leiekontrakter, have sagt mig, at, dersom de ikke fornøvede Arbejdskontraktens, blev Leieaaleet opsigt dem til 1ste November. Dette er jo saadant en Omgaaen af Løven. Hvad enten en saadan Arbejdskontrakt skrives paa det samme Stykke Papir som Leiekontraktens, eller de skrives hver paa sit Stykke Papir, kommer selvfølgelig ud paa det Samme, naar der blot sørges for, at Arbejdskontraktens udløber umiddelbart eller kort før den 1ste November. Jeg har set Arbejdskontrakter, i hvilke der har været fastsat et betydeligt ringere Bederlag, end Skif og Brug ellers er for Dagleiere i den paagjældende Ggn., hvorved det altsaa indirekte var forudsat, at endel af Arbejdet blev vederlagt ved Benyttelsen af Hus eller Jord. Der har ogsaa i min Erfaring forekommet et saadant Tilfælde som det, at en gammel Mand er kommen til mig og har sagt: „Jeg har leiet Hus og Jord og har hidtil havt